

METODOLOŠKO POJASNILO

IZVOZ IN UVOZ BLAGA

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Izvoz in uvoz blaga, Slovenija, mesečno (Prva objava)

Vsebina:

1. NAMEN
2. PRAVNA PODLAGA
3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI
4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA
5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
6. DEFINICIJE
7. POJASNILA
8. OBJAVLJANJE PODATKOV
9. REVIDIRANJE PODATKOV
10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Pripravil: Gordan Kljajić

Zadnjič osveženo: 8. 6. 2017

1. NAMEN

Statistika zunanje trgovine zajema podatke o izvozu/uvozu blaga, tj. podatke o blagu, ki ga Slovenija izvaža v druge države, in o blagu, ki ga uvaža iz drugih držav. Na podlagi teh podatkov je mogoče spremljati gibanje v blagovni menjavi Slovenije s tujino z vidika trgovanih vrednosti in količin, časovne dinamike, strukture in regionalne usmerjenosti blagovne menjave. Med izkazovanimi podatki so zlasti pomembni podatki o vrednosti in količini izvoženega/uvoženega blaga ter podatki o strukturi blagovne menjave po proizvodih in trgovinskih partnericah Slovenije.

2. PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#):
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Ostale pravne podlage za Ekstrastat:
 - Evropska zakonodaja za Ekstrastat (Uredba (ES) št. 471/09 Evropskega parlamenta in Sveta (CELEX: 32009R0471), Uredba Komisije (EU) št. 92/10 (CELEX: 32010R0092) in Uredba Komisije (EU) št. 113/10 (CELEX: 32010R0113)).
 - Srednjeročni program statističnih raziskovanj.
 - Ekstrastat je vsebinsko odvisen tudi od nacionalne carinske zakonodaje; ta je bila s 1. 5. 2004 dokončno usklajena z evropsko (prevzem skupne trgovinske in kmetijske politike, Taric).
- Ostale pravne podlage za Intrastat:
 - Evropska zakonodaja za Intrastat (Uredba (ES) št. 638/04 Evropskega parlamenta in Sveta (CELEX: 32004R0638), Uredba (ES) št. 222/09 Evropskega parlamenta in Sveta (CELEX: 32009R0222), Uredba Komisije (ES) št. 1982/2004 (CELEX: 32004R1982), 91/2010 (CELEX: 32010R0091), 96/2010 (CELEX: 32010R0096), 1093/2013 (CELEX: 32013R1093), 659/2014 (CELEX: 32014R0659) in 759/2015 (CELEX: 32015R0759)).
 - Srednjeročni program statističnih raziskovanj.
 - Zakon o carinski službi (Uradni list RS, št. 103/04).

Podatki so mednarodno primerljivi.

3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Opazovana enota v statistiki zunanje trgovine je izvozna ali uvozna blagovna pošiljka (transakcija). Blagovne transakcije preučujemo glede na: statistično vrednosti blaga, neto maso blaga, količino v dodatni merski enoti, proizvod in državo partnerico (država odpreme/namena).

4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Statistika zunanje trgovine obsega le **blagovno menjavo s tujino**.

Pri zajetju transakcij v statistiko zunanje trgovine upoštevamo mednarodna priporočila Statističnega urada pri Organizaciji združenih narodov.

Podatki iz **sistema Ekstrastat** se pridobijo iz carinskih deklaracij (enotnih upravnih listin – EUL), ki jih zbira Finančna uprava Republike Slovenije (FURS). Zajetje carinskih podatkov v zunanjetrgovinsko statistiko v sistemu Ekstrastat se določa glede na vrsto carinskega postopka; pri tem se v določeni meri upošteva tudi vrsta posla (njegove komercialne značilnosti).

Pri definiranju izbora enot opazovanja v **sistemu Ekstrastat** je zelo pomemben sistem trgovine, po katerem se spremljajo zunanjetrgovinske transakcije. Ločujemo dva sistema: sistem splošne in sistem specialne trgovine. Pri sistemu splošne trgovine statistično območje sovпада z ekonomskim območjem države. Pri sistemu specialne trgovine zajema statistično območje le določen del ekonomskega območja države. Pri sistemu specialne trgovine ločimo širšo in ožjo definicijo. V Sloveniji spremljamo zunanjetrgovinsko statistiko v sistemu Ekstrastat po razširjeni definiciji specialne trgovine; ta zajema poleg rednih izvoznih in uvoznih transakcij tudi aktivne in pasivne posle oplemenitenja, pa tudi posle oplemenitenja, ki se izvajajo v prostih carinskih conah.

Podatki iz **sistema Intrastat** se pridobijo neposredno od podjetij (poročevalskih enot). Poročevalske enote za Intrastat v posameznem poročevalskem letu so podjetja, ki so v predhodnem letu pri trgovanju z državami članicami vsaj pri enem toku blaga (tok blaga so odpreme ali prejemi blaga) presegle vrednost t. i. vključitvenega praga; ta znaša pri odpremah blaga 200.000 EUR, pri prejemih blaga pa 120.000 EUR. Višina vključitvenega praga se določi tako, da se pri odpremah blaga zajame pri poročevalskih enotah za Intrastat podatke za najmanj 97 % vrednosti celotne blagovne menjave Slovenije, pri prejemih blaga pa najmanj 95 % vrednosti celotne blagovne menjave Slovenije. V posameznem poročevalskem obdobju se v zajetje vključujejo tudi podjetja, ki višino tega praga presežejo med letom. Poročevalske enote sporočajo samo podatke o tistem toku blaga (odpreme oz. prejeme blaga), pri katerem so višino tega praga presegle. V Sloveniji je v sistem Intrastat trenutno vključenih okrog 7.200 poročevalskih enot, in sicer okrog 3.000 pri odpremah blaga in okrog 6.400 pri prejemih blaga; okrog 2.200 poročevalskih enot od teh sporoča podatke za oba toka blaga. V podatkih o blagovni menjavi z državami članicami se od maja 2004 dalje upoštevajo tudi ocene vrednosti blagovne menjave podjetij, ki ne dosežajo višine vključitvenega praga.

V **sistemu Intrastat** spremljamo zunanjetrgovinsko statistiko v skladu z metodologijo, opredeljeno v evropski zakonodaji za Intrastat, ki se neposredno uporablja v vseh državah članicah. Ker ta zakonodaja dopušča v nekaterih primerih nacionalne rešitve, se izvajanje Intrastata po posameznih državah članicah nekoliko razlikuje.

Statistika zunanje trgovine ne zajema blaga za začasno uporabo in blaga po začasni uporabi, če pričakovano trajanje začasne uporabe ni oz. naj ne bi ne presegalo 24 mesecev, blaga, ki se uporablja kot nosilec uporabniku prilagojenih podatkov, vključno

s programsko opremo, programske opreme, prenesene z interneta, blaga za popravilo in blaga po popravilu, plačilnih sredstev, ki so zakonita plačilna sredstva, in vrednostnih papirjev, denarnega zlata, brezplačno dobavljenega reklamnega gradiva in tržnih vzorcev, ki niso predmet trgovinskega posla, in uvoza blaga za tuja veleposlaništva v Sloveniji.

5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Od vstopa Slovenije v EU se podatki o blagovni menjavi Slovenije s tujino pridobivajo iz dveh ločenih sistemov: iz Ekstrastata ali statistike blagovne menjave z državami nečlanicami in iz Intrastata ali statistike blagovne menjave med državami članicami.

Podatki za statistično raziskovanje **Ekstrastat** se pridobijo z raziskovanjem 'Izvoz in uvoz blaga (države nečlanice) EXTRASTAT ZT-IUB/M'. Podatki se pridobijo iz administrativnega vira podatkov (tj. carinskih deklaracij), ki nam jih mesečno posreduje FURS v elektronski obliki.

Podatki za statistično raziskovanje **Intrastat** se pridobijo z raziskovanjem 'Menjava blaga med državami članicami INTRASTAT'. Podatki se pridobijo neposredno od podjetij na statističnih vprašalnikih. Podjetja sporočajo podatke elektronsko (prek sistema za elektronsko izmenjavo podatkov ali prek spletnega obrazca). Zahtevane podatke pridobijo praviloma iz računovodske dokumentacije podjetja, in sicer iz podatkov na izdanih oz. prejetih računih (fakturah) ter iz transportne dokumentacije, ki spremlja posamezno blagovno pošiljko.

6. DEFINICIJE

Statistična vrednost blaga je vrednost blaga na slovenski meji. Pri izvozu oz. odpremah blaga je ta prikazana po pariteti tipa FOB, pri uvozu oz. prejemih blaga pa po pariteti tipa CIF.

Statistična vrednost v sistemu Ekstrastat (vrednost blaga na slovenski meji) temelji na carinski vrednosti oz. na transakcijski vrednosti blaga. Fakturna vrednost se preračuna na pariteto franko slovenska meja tako, da se tej vrednosti v celoti ali delno prištejajo ali se od nje odštevajo stroški prevoza, natovarjanja in zavarovanja glede na prikazano pariteto dobave v pogodbi. Tako definirane izvozne in uvozne vrednosti se preračunajo po mesečnih carinskih tečajih, ki veljajo v mesecu predložitve carinske deklaracije oziroma v drugem mesecu, različnem od meseca predložitve carinske deklaracije, ki se uporablja za izvajanje carinskih predpisov, če je ta naveden.

Statistična vrednost v sistemu Intrastat temelji na faktorni vrednosti blaga, preračunani v nacionalno valuto po povprečnem srednjem mesečnem tečaju Banke Slovenije, ki so ji prišteti ali odšteti, odvisno od paritete, stroški natovarjanja, prevoza in zavarovanja.

Količina izvoženega in uvoženega blaga je prikazana v neto masi, če jo je glede na naravo proizvoda mogoče določiti, in v posebni merski enoti pri tistih proizvodih, pri katerih je ta enota predpisana v Kombinirani nomenklaturi (KN).

Kot **država trgovinska partnerica** se **pri izvozu** v obeh sistemih prikaže **namembna država**, **pri uvozu** pa v sistemu Intrastat **država odpreme**, v sistemu Ekstrastat pa **država porekla**. Če država porekla ni znana, se prikaže država odpreme oz. država, od koder je blago prispelo.

Namembna država je tista, v kateri je blago dano v notranji promet za uporabo ali nadaljnjo predelavo.

Država odpreme je država, iz katere je blago odpremljeno v Slovenijo.

Država porekla je tista, v kateri je bilo blago proizvedeno. Za blago, ki je bilo predelano ali obdelano drugje, kot je bilo proizvedeno, se kot država porekla prikaže država, v kateri je bila opravljena predelava.

Zaradi prilagoditve metodologije Intrastatu je v podatkih o uvozu, prikazanih po državah, tudi za obdobje pred vstopom v EU (od januarja 2000 do aprila 2004) upoštevana država odpreme, če je ta bila ena izmed držav članic EU, oz. država porekla, če država odpreme ni bila članica EU. Uvozni podatki razčlenjeni po državah, ki se nanašajo na zgoraj navedena obdobja, tako niso primerljivi s podatki, ki so bili za ta obdobja prikazani v predhodnih objavah.

Obdobje opazovanja je koledarski mesec. Pri Intrastatu se transakcije uvrščajo v mesec opazovanja glede na datum izdaje fakture ali datum dejanskega prejema oz. odpreme blaga. Pri Ekstrastatu se transakcije uvrščajo v mesec opazovanja po datumu sprejema carinske deklaracije ali po drugem datumu, ki je določen za izvajanje carinskih predpisov, če je ta naveden.

7. POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

a) blagovne klasifikacije:

- od leta 1996 dalje Kombinirana nomenklatura (KN) z nacionalno delitvijo na devetem mestu šifre, po vstopu v EU usklajena z evropsko KN;
- Standardna mednarodna trgovinska klasifikacija (SMTK) Združenih narodov;
- Klasifikacija širokih ekonomskih kategorij (BEC) Združenih narodov.

b) klasifikacija dejavnosti:

- od leta 1997 Standardna klasifikacija dejavnosti (SKD 2008). SKD 2008 (<http://www.stat.si/dokument/1209/skd.pdf>) je nacionalna različica evropske statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Rev. 2 (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-07-015/EN/KS-RA-07-015-EN.PDF), ki v celoti povzema evropsko klasifikacijo dejavnosti, hkrati pa jo dopolnjuje z nacionalnimi podrazredi. Podatki se prikazujejo po dejavnosti, v kateri so proizvodi nastali, in ne po dejavnosti, v kateri je registrirano podjetje, ki je te proizvode izvozilo ali uvozilo.

c) države:

- evropska nomenklatura držav in ozemelj za statistiko zunanje trgovine Skupnosti in za statistiko trgovine med državami članicami (Geonomenklatura).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

STATISTIČNO UREJANJE PODATKOV

Podatke smo statistično uredili s postopki vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov smo uporabili metodo zgodovinske vrednosti (velja le za ocene).

Več o statističnem urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

7.3 DRUGA POJASNILA

Podatki o blagovni menjavi Slovenije, ki jih objavlja SURS, in podatki o blagovni menjavi Slovenije, ki jih objavlja Eurostat, se predvsem v sistemu Ekstrastat med seboj metodološko nekoliko razlikujejo.

Podatki, ki jih SURS posreduje Eurostatu (t. i. koncept Skupnosti), se od podatkov o izvozu in uvozu blaga Slovenije, ki jih SURS objavlja na nacionalni ravni (t. i. nacionalni koncept), razlikujejo po tem, da vključujejo tudi podatke o blagovni menjavi, pridobljene s carinskih deklaracij, ki so jih v Sloveniji vložili tuji poslovni subjekti (t. i. nerezidenti), ob tem pa ta blagovna menjava ni povezana z ekonomsko aktivnostjo na slovenskem trgu. Posledično so vrednosti izkazanih podatkov o trgovanju Slovenije, ki jih objavlja Eurostat, pri trgovanju z nekaterimi državami lahko bistveno višje od vrednosti izkazanih podatkov o trgovanju Slovenije s temi državami, ki jih objavlja SURS.

Znamenje »z« uporabimo v primeru, ko zakrijemo podatek z namenom zaščite poročevalske enote. Podatka, ki je zaščiten zaradi zaupnosti, ne objavimo, temveč zapišemo znamenje »z«.

Podatki o obsegu blagovne menjave s tujino so zelo pomembni kazalniki gospodarskih gibanj v državi. Podatki iz statistike zunanje trgovine so pomembni pri spremljanju dvo- in večstranskih odnosov med državami kot informacijska podpora za pogajanja, sporazume ter različne ukrepe ekonomske politike v povezavi z menjavo blaga s tujino. Podatki iz statistike zunanje trgovine so tudi pomemben vir vhodnih podatkov za druga makroekonomska področja, kot sta sistem nacionalnih računov in plačilna bilanca.

Povezovanje podatkov iz statistike zunanje trgovine s podatki Poslovnega registra Slovenije (PRS) pa omogoča prikaz strukture in koncentracije blagovne menjave Slovenije s tujino po nekaterih najpomembnejših značilnostih izvoznih in uvoznih podjetij (npr. glede na gospodarsko dejavnost, glede na velikost ali glede na koncentracijo vrednosti trgovanja).

8. OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke objavljamo:

Mesečno:

- Podatkovni portal SI-STAT: Ekonomsko področje – Zunanja trgovina – [Podrobni podatki o izvozu in uvozu blaga in indeksi povprečnih vrednosti zunanje trgovine](#). Rezultati se objavljajo kot absolutni nedesezonirani podatki. Podrobni podatki o izvozu in uvozu blaga se objavljajo po posameznih mesecih in kot letni kumulativni podatki. Pregledovati jih je mogoče po državah, po ekonomskih skupinah držav ter sledečih klasifikacijah:
 - a) blagovne klasifikacije:
 - Kombinirana nomenklatura (KN) na 2-, 4-, 6- in 8-mestni ravni;
 - Standardna mednarodna trgovinska klasifikacija (SMTK) Združenih narodov na 1- in 2-mestni ravni;
 - Klasifikacija širokih ekonomskih kategorij (BEC) Združenih narodov na 1- in 2-mestni ravni.
 - b) klasifikacije dejavnosti:
 - od leta 1997 Standardna klasifikacija dejavnosti (SKD 2008) na 1- in 2-mestni ravni.
 - c) države:
 - evropska nomenklatura držav in ozemelj za statistiko zunanje trgovine Skupnosti in za statistiko trgovine med državami članicami (Geonomenklatura).
- Prva objava (Ekonomski odnosi s tujino, izvoz in uvoz blaga): »Izvoz in uvoz blaga, Slovenija, mesečno«.
- Statøpis.
- Tuje organizacije, ki objavljajo naše podatke (Eurostat, Organizacija združenih narodov (OZN)).

Roki za izkazovanje zunanjetrgovinskih statističnih podatkov so usklajeni z evropsko zakonodajo za Ekstrastat in Intrastat. Agregatni podatki se objavijo 40 dni po koncu opazovanega obdobja, podrobni podatki o blagovni menjavi Slovenije s tujino pa se objavijo v 70 dneh po koncu opazovanega obdobja.

9. REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Revidiranje podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, ne dosegajo pa kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnim zajemom. Podatke revidiramo, ker lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno prispevajo h kakovosti odločanja na podlagi podatkov in

ker so zaradi rokov objave, določenih z evropsko zakonodajo, objavljeni na podlagi nepopolnega zajema kot manj natančni.

Podatke o zunanji trgovini dopolnjujemo in usklajujemo ob vsaki objavi podatkov, zato so **mesečni podatki** za vsa opazovana obdobja tekočega leta do objave končnih podatkov začasni. V podatkih, ki se nanašajo na zadnje kumulativno obdobje tekočega leta, so upoštevani tako podatki z novih obrazcev (Intrastat) in podatki z novih carinskih deklaracij (Ekstrastat) za zadnje opazovano obdobje kot tudi vsi podatki za predhodna opazovana obdobja tekočega leta, vključno z vsemi spremembami podatkov, ki so nastale od prejšnje objave podatkov. Popravke in dopolnitve podatkov vključujemo v podatke za tisto opazovano obdobje, v katero so bili vključeni izvorni podatki.

Letne podatke objavimo dvakrat: začasne podatke objavimo v rednem časovnem presledku, končne podatke za vsa opazovana obdobja prejšnjega leta pa objavimo praviloma okrog 15. junija tekočega leta, in sicer v podatkovni bazi SI-STAT.

Po objavi končnih podatkov se zunanjetrgovinski podatki lahko nenačrtovano revidirajo le izjemoma: če na primer pride do nepredvidljivih sprememb v metodologiji sistemov Intrastat oz. Ekstrastat ali če zaradi obveznega usklajevanja asimetrij v zunanjetrgovinskih podatkih, ki ga predpisuje Evropska komisija, nastanejo v podatkih večje spremembe, ali zaradi poznejšega odkritja drugih večjih neskladnosti (nekonsistentnosti) v podatkih.

9.2 PRELOMI V ČASOVNI VRSTI

Statistični urad RS je v letu 2013 dodatno podrobno analiziral podatke o izvoznih in uvoznih blagovnih tokovih, ki so jih po vstopu Slovenije v EU na ozemlju Slovenije opravila tuja (nerezidenčna) podjetja, in na podlagi rezultatov analize še nekoliko dopolnil metodologijo statističnega zajetja v statistiki zunanje trgovine; ta dopolnitev je zahtevala dodatno revizijo podatkov o blagovni menjavi Slovenije z državami nečlanicami EU in (v manjši meri) tudi podatkov o blagovni menjavi Slovenije z državami članicami EU. SURS je revidiral podatke za leta od 2006 do 2012; podatki za leti 2004 in 2005 niso bili revidirani zaradi pomanjkanja informacij, iz katerih bi bilo mogoče sklepati o povezanosti poslovanja tujih podjetij z ekonomsko aktivnostjo na slovenskem trgu. Podatki za leti 2013 in 2014 so bili pripravljene skladno z dopolnjeno metodologijo.

Z vstopom Hrvaške v EU (julij 2013) se je spremenil tudi status Hrvaške pri statističnem spremljanju blagovne menjave med Slovenijo in Hrvaško: statistični podatki o blagovni menjavi Slovenije s Hrvaško se namreč od julija 2013 dalje spremljajo pri trgovanju Slovenije z državami članicami EU (Intrastat), in ne več pri trgovanju z državami, ki niso članice EU (Ekstrastat). Da bi se zagotovila primerljivost teh podatkov, je SURS za prikaz podatkov o blagovni menjavi Slovenije po skupinah držav preračunal omenjene podatke za celotno leto 2012 in za obdobje januar–junij 2013 po novem stanju, tj. upoštevajoč v podatkih za navedeno obdobje vseh zdajšnjih 28 držav članic EU (EU-28), tudi Hrvaško, čeprav ta takrat še ni bila članica. Zaradi omenjene prilagoditve podatkov se je delež trgovanja Slovenije z državami članicami

EU v skupni blagovni menjavi Slovenije precej povečal, delež trgovanja Slovenije z državami, ki niso članice EU, pa ustrezno zmanjšal.

Podatki za raziskovanje Intrastat se po zdaj veljavni metodologiji zbirajo od maja 2004, prej pa so se pridobili iz carinskih deklaracij. Da bi se ohranila primerljivosti podatkov, je bila časovna vrsta od januarja 2000 do aprila 2004 naknadno prilagojena.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

- Standardno poročilo o kakovosti za raziskovanje
 - Menjava blaga med državami članicami EU (INTRASTAT),
področje: Ekonomski odnosi s tujino, podpodročje: Izvoz in uvoz blaga
 - Letno poročilo o kakovosti za raziskovanje
 - Menjava blaga med državami članicami EU (INTRASTAT),
področje: Ekonomski odnosi s tujino, podpodročje: Izvoz in uvoz blaga

<http://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>
 - Podrobnejša vsebinska navodila glede sporočanja podatkov v sistemu Intrastat (metodologija in zakonodaja za Intrastat, navodila za poročevalske enote, klasifikacije in šifranti ter papirni obrazec za Intrastat) so objavljena na spletni strani SURS-a
- <http://www.stat.si/StatWeb/StaticPages/Index/intrastat>
- Podrobnejša tehnična navodila (spletni obrazec ter napotki za vključevanje v elektronsko poročanje in nadzor nad elektronskimi pošilkami podatkov) pa na spletišču Intrastat
- <http://intrastat-surs.gov.si/>